

En strategi för ett fullt fungerande och motståndskraftigt Schengenområde

2020/21:FPM119

Justitiedepartementet

2021-07-09

Dokumentbeteckning

COM (2021) 277 final
MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET
OCH RÅDET En strategi för ett fullt fungerande och motståndskraftigt
Schengenområde

Sammanfattning

Kommissionen har presenterat en strategi för att upprätthålla ett fullt fungerande Schengenområde. Strategin diskuterar åtgärder för en effektiv förvaltning av de yttre gränserna, kompensatoriska åtgärder för de avskaffade kontrollerna vid de inre gränserna och en robust styrning av samarbetet på området.

Regeringen är överlag positiv till kommissionens meddelande. Flera faktorer påverkar hur Schengensamarbetet fungerar, såsom migration, brottslighet och terrorism, men också pandemier. Det är därför välkommet med ett helhetsgrepp kring Schengenfrågorna.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Under senare år har Schengensamarbetet, som det beskrivs i meddelandet, på olika sätt satts på prov. Förvaltningen av de yttre gränserna prövades under migrationskrisen 2015. Därefter har den fria rörligheten prövats när medlemsstaterna återinförde gränskontroller vid inre gräns som svar först på migrationskrisen och sedan även på de terrordåd som drabbade Europa. Det senaste året har covid 19-pandemin på flera sätt inneburit en ny utmaning.

För att upprätthålla ett fullt fungerande Schengenområde krävs insatser på unionsnivå samt ett engagemang från medlemsstaterna och ett förtroende dem emellan. Långvariga prövningar kräver också förnyelse. Kommissionen presenterar därför ett meddelande om en strategi för ett fullt fungerande och motståndskraftigt Schengenområde.

I strategin aviseras ytterligare åtgärder för att göra Schengenområdet fullt fungerande och mer motståndskraftigt. Därtill görs en bedömning av framsteg som gjorts. Åtgärderna delas in under tre pelare som Schengenområdet kan anses vila på: 1) effektiv förvaltning av de yttre gränserna, 2) åtgärder som kompenserar för avsaknaden av gränskontroller vid de inre gränserna och 3) robust styrning. I strategin uppmanas även medlemsstaterna att fullborda utvidgningen av Schengenområdet och inkludera Bulgarien, Kroatien och Rumänien.

Tre av de större åtgärderna som tas upp i strategin är ett förslag om en ny utvärderings- och övervakningsmekanism för Schengenregelverket samt en avisering av kommande förslag om ändring av kodexen om Schengengränserna respektive en EU-kodex för polissamarbete.

Förslaget om en ny utvärderings- och övervakningsmekanism presenterades samtidigt som meddelandet om Schengenstrategin (FPM 2020/21:120). Det syftar bland annat till att göra utvärderingsprocessen snabbare och ställa högre krav på medlemsstaterna att direkt åtgärda brister gällande efterlevnaden av Schengenregelverket.

I ändringen av kodexen om Schengengränserna har kommissionen för avsikt att bygga vidare på diskussionerna från 2017 års förslag, men även ta tillvara erfarenheterna från Covid-19-pandemin. Man avser bevara medlemsstaternas möjlighet att återinföra gränskontroller vid inre gräns, enligt principen att det ska vara en sista utväg.

Förslaget till en EU-kodex för polissamarbete ska bygga på god praxis. Syftet är att förtydliga och anpassa regler för gränsöverskridande brottsbekämpande insatser och fördjupa det operativa polissamarbetet.

Kommissionen kommer även fortsätta med möten på ministernivå i ett så kallat Schengenforum, i syfte att främja regelbunden och strukturerad politisk dialog om Schengenområdets funktion. Dessutom ska läget inom

Utöver dessa åtgärder meddelar kommissionen att man avser att bland annat lägga fram lagförslag om att utöka användning av API-uppgifter, digitalisera viseringsförfarandet samt föreslå digitalisering av resehandlingar. Man ska också kodifiera riktlinjer och rekommendationer som utarbetats i samband med covid-19 och lägga fram en beredskapsplan för aktivering av gröna körfält vid eventuella nya kriser.

Kommissionen uppmanar även medlemsstaterna att genomföra och fullt ut tillämpa befintliga rättsakter inom Schengenregelverket. Rådet och Europaparlamentet uppmanas gå vidare med och i vissa fall nå avslut vad gäller rättsakter som är under förhandling.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet i sig innebär inga förändringar av svenska regler. Förslagen som presenteras i strategin kan komma att påverka svenska regler. Regeringen återkommer till riksdagen om respektive förslag om och när det blir aktuellt.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet innebär i sig inga budgetära konsekvenser. Kommissionen har inte presenterat någon jämförbarhetsanalys i meddelandet.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen är överlag positiv till kommissionens meddelande. Flera faktorer påverkar hur Schengensamarbetet fungerar, såsom migration, brottslighet och terrorism men också pandemier. Det är därför välkommet med ett helhetsgrepp kring, och styrning av, Schengenfrågorna.

Regeringen avser att återkomma med förslag till ståndpunkt för respektive lagstiftningsförslag i takt med att dessa presenteras.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

En övervägande majoritet av medlemsstaterna har på ett övergripande plan välkomnat strategin.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

2020/21:FPM119

Institutionernas ståndpunkter är ej kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Det finns ingen rättslig grund angiven eftersom dokumentet är ett meddelande från kommissionen.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Subsidiaritets- och proportionalitetsprövningar görs inte för meddelandet. Regeringen kan få anledning att återkomma till riksdagen för de enskilda förslag som strategin lyfter fram när de förslagen väl presenteras.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

4.2 Fackuttryck/termer

API – Advance Passenger Information (passagerarinformation som transportörer vid avresan skickar till medlemsstaternas gränskontrollerande myndigheter)